post@tysnes.kommune.no

Bergen, 26.11.2020.

Høringsinnspill til endring i biomasse til totalt 3900 tonn på oppdrettslokaliteten 18015 Hestabyneset i Langenuen

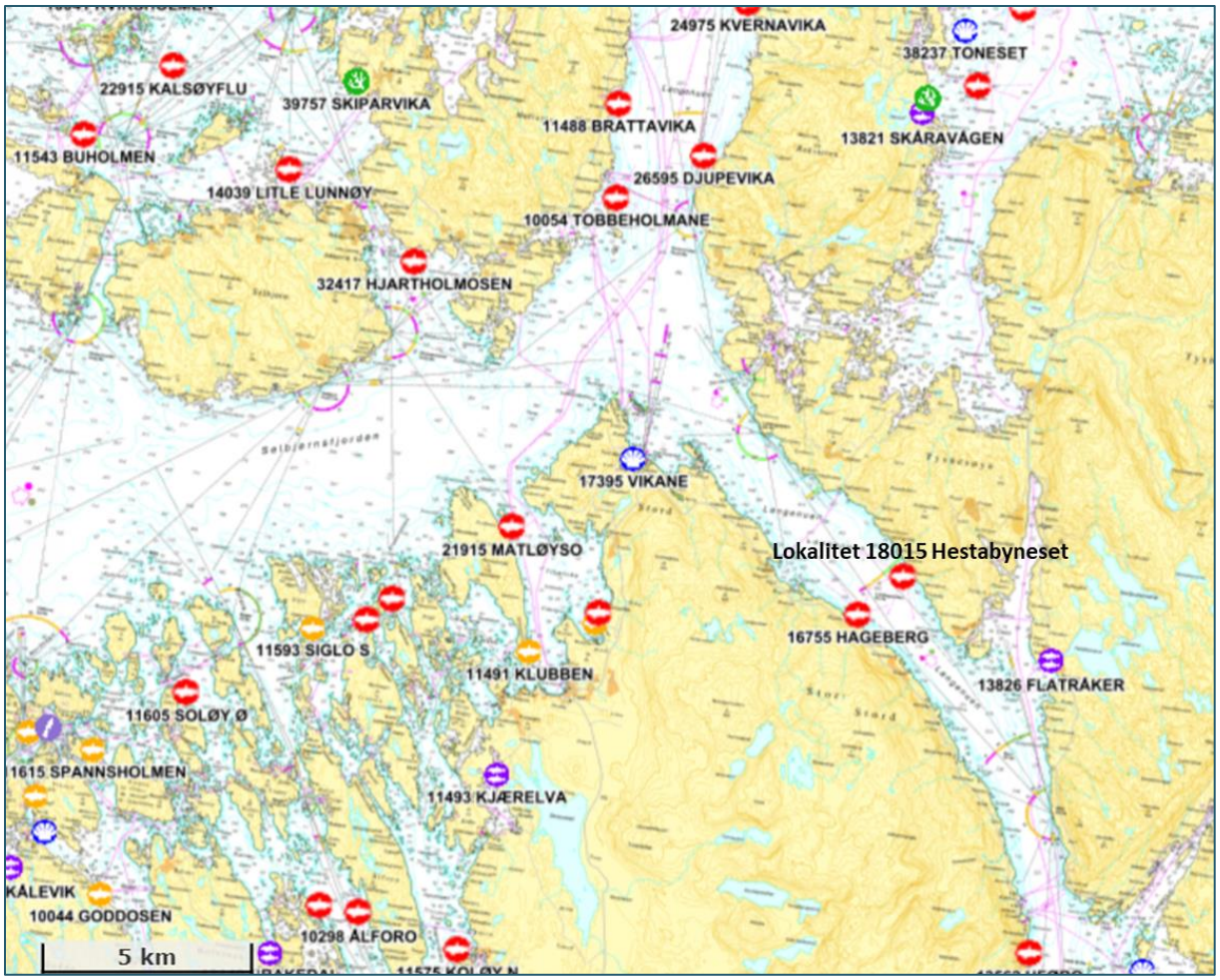
Oppdrettslokaliteten 18015 Hestabyneset ligger midt i Langenuen, omtrent 7 km fra Rekstern mot nordvest og 9 km fra Hodnaneset i sør. Lokaliteten ligger i sannsynlig utvandringsrute for smolt fra laksebestander i Hardangerfjorden og det er registrert flere korallrev i Langenuen. Forumet, på vegne av Naturvernforbundet Hordaland og Norges jeger- og fiskerforbund Hordaland, ønsker ikke at det flyttes mer biomasse til lokaliteten i Langenuen for å ta hensyn til utvandrende laksesmolt og stedegne korallrev, i samsvar med føre-var-prinsippet i § 9 i Naturmangfoldloven.

Lokaliteten Hestabyneset i Tysnes kommune har i dag en tillatt biomasse på 3120 tonn, og en anleggskonfigurasjon på 12 merder med 160 m ringer. Lokaliteten ligger i gul sone i produksjonsområde 3 (Karmøy til Sotra) etter trafikklyssystemet som regulerer vekst i oppdrettsnæringen basert på miljøpåvirkningen av lakselus[1]. Gul sone tilsier ingen vekst i totalproduksjonen innenfor produksjonsområdet[2]. Sjøtroll Vest søker om å flytte en konsesjon på 780 tonn fra lokaliteten 11543 Buholmen i Austevoll kommune til lokaliteten Hestabyneset (**figur 1**). Tiltakshaver mener at det ikke kreves konsekvensutredning for tiltaket etter forskrift om konsekvensutredning § 10 forankret i plan- og bygningsloven.

Kravene til konsekvensutredning i forskriften fastslår fylkeskommunen skal vurdere om endringen i drift kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Ved økning i biomasse fra 3120 tonn til 3900 tonn vil tiltaket komme i konflikt med truede arter og naturtyper, jf. § 10 andre ledd bokstav b, i nevnte forskrift. Vi vil i det følgende omtale noen av elementene som bør utredes i en konsekvensutredning for tiltaket på lokaliteten Hestabyneset i Langenuen.

[1] Havforskningsinstituttet 2020. «Dette er trafikklyssystemet». Hentet 23.11.2020 fra: https://www.hi.no/hi/nyheter/2020/februar/trafikklys

[2] Vollset, K.W., Nilsen, F., Ellingsen, I., Finstad, B., Helgesen, K.O., Karlsen, Ø., Sandvik, A.D., Sægrov, H., Ugedal, O., Qviller, L., Dalvin, S. 2019. Vurdering av lakselusindusert villfiskdødelighet per produksjonsområde i 2019. Rapport fra ekspertgruppe for vurdering av lusepåvirkning, 84 sider.

Figur 1. *Oversiktskart over oppdrettslokaliteter i Langenuen og tilhørende fjordsystem. Lokaliteten 18015 Hestabyneset er markert. Lokaliteten 11543 Buholmen er vist oppe til venstre. Kilde: https://yggdrasil.fiskeridir.no/*

Konsekvenser for anadrom laksefisk

Langs Hardangerfjorden er det flere store og små laksefiskbestander med svært dårlig tilstand som følge av lakselus og genetisk innblanding fra rømt oppdrettslaks[3,4]. Totalt har ti av laksebestandene langs fjorden svært dårlig tilstand, fire bestander dårlig/svært dårlig tilstand og to bestander har moderat tilstand[5]. Flere elver i Hardangerfjorden er stengt for fiske etter laks og/eller sjøørret, fordi bestandene ikke har et høstbart overskudd. I de indre delene av fjordsystemet i Hardanger er det lavere innsig av laks sammenlignet med vassdrag langs kysten. En av årsakene er at lenger vandringsvei i fjordene sannsynligvis gir høyere dødelighet for laksesmolt fra de innerste vassdragene, på grunn av lenger eksponering for lakselus[6]. Det er sannsynlig at en del laksesmolt fra Hardangerfjorden velger Langenuen som vandringsvei mot havet[7]. Ved flytting av biomasse til Langenuen vil det bli flere oppdrettsfisk i fjorden, som vil føre til mer lakselus, som videre vil gi høyere dødelighet for

[3]Miljødirektoratet. Lakseregisteret. Hentet 23.11.2020 fra: https://lakseregisteret.fylkesmannen.no/.

[4] Vitenskapelig råd for lakseforvaltning. Status for norske laksebestander. Hentet 23.11.2020 fra: https://vitenskapsradet.no

[5] Anon. 2018. Klassifisering av tilstand i norske laksebestander 2010-2014. Temarapport nr. 6, 75 sider.

[6] H. Skoglund & K.W. Vollset, B. Barlaup og R. Lennox 2019. Gytefisktelling av laks og sjøaure på Vestlandet – status og utvikling i perioden 2004-2018. NORCE-LFI rapport nr: 357, 44 sider.

[7] Bjerck, H. B., Urke, H.A., Kristensen, T., & Haugen, T.O.2020. Laksesmolt frå Eidfjordvassdraget, Granvinsvassdraget og Oselva 2019- utvandringstidspunkt frå elv og fjordvandring. INAQ Rapport 1528-II.

utvandrende laksesmolt som velger Langenuen som utvandringsrute. Like ovenfor lokaliteten Hestabyneset ligger det en annen lokalitet, 16755 Hageberg, med en MTB på 4680 tonn. Ved en økning i biomasse på lokaliteten Hestabyneset må laksesmolt passere 8580 tonn med oppdrettsfisk der fjorden kun er 2 km bred. Sannsynligheten for påslag av lakselus er høy, og dette vil gi en økning i dødelighet for laksesmolt fra Hardangerfjorden som vandrer nordover på vei til havet. Det er også forekomst av sjøørret i nærliggende vassdrag som kan bruke Langenuen som beiteområde. Lakselus er ansett som den klart største negative påvirkningsfaktoren for sjøørretbestandene i Norge[8]. Økning i MTB vil derfor også forverre situasjonen for disse lokale bestandene av sjøørret.

Konsekvenser for koraller i Langenuen

I Langenuen er det registrert flere korallrev[9] (**figur 2**). Korallrev, korallskoger og svampesamfunn er viktige økosystemer for mange arter, og står for 30 % av karbonomsetningen i det marine bunnsamfunnet. Dette til tross for at korallrevene kun dekker 1 % av arealet på norsk sokkel[10]. De norske korallrevene er bygget opp av øyekorallen *Lophelia pertusa*, som gir livsgrunnlag for over 1300 andre arter av virvelløse dyr og fisk[10]. Dypvannskoraller og svamper er fastsittende og vokser langsomt, og er derfor lite motstansdyktige mot menneskelig påvirkning. Koraller er særlig sårbare for utslipp fra akvakultur, og man har sett en tydelig reduksjon i vekst hos koraller som står nær anlegg, men også i en avstand på 250-1000 m fra ytterpunktet til et anlegg der den årlige veksten ble redusert med 30-50%[11]. Ødelegges revene eller samfunnene kan det ta hundre- til tusentalls år før revene er reetablert.

Korallforekomster er en utvalgt naturtype i marint miljø i Miljødirektoratets Håndbok nr. 19[12]. Utvalgte naturtyper skal tas særskilt hensyn til slik at man unngår forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand. Korallrev er vurdert som nær truet i Norsk rødliste for naturtyper 2018, og flere korallskogtyper er vurdert som sterkt truet, deriblant bambuskorallskog i Nordsjøen. Alle typer korallskog, korallrev, sjøfjærbunn og svampsamfunn står også på Oslo-Paris konvensjonens liste over truede og/eller minkende habitat (OSPAR, Reference Number: 2008- 6)[11,13]. Norge har forpliktet seg gjennom flere avtaler til å stanse videre reduksjon av populasjonene av disse artene og habitatene i norsk farvann (Bergen statement §24) (North-East Atlantic Environment Strategy §1.2c)[11].

[8] Anon. 2019. Klassifisering av tilstanden til 430 norske sjøørretbestander. Temarapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr. 7, 150 sider.

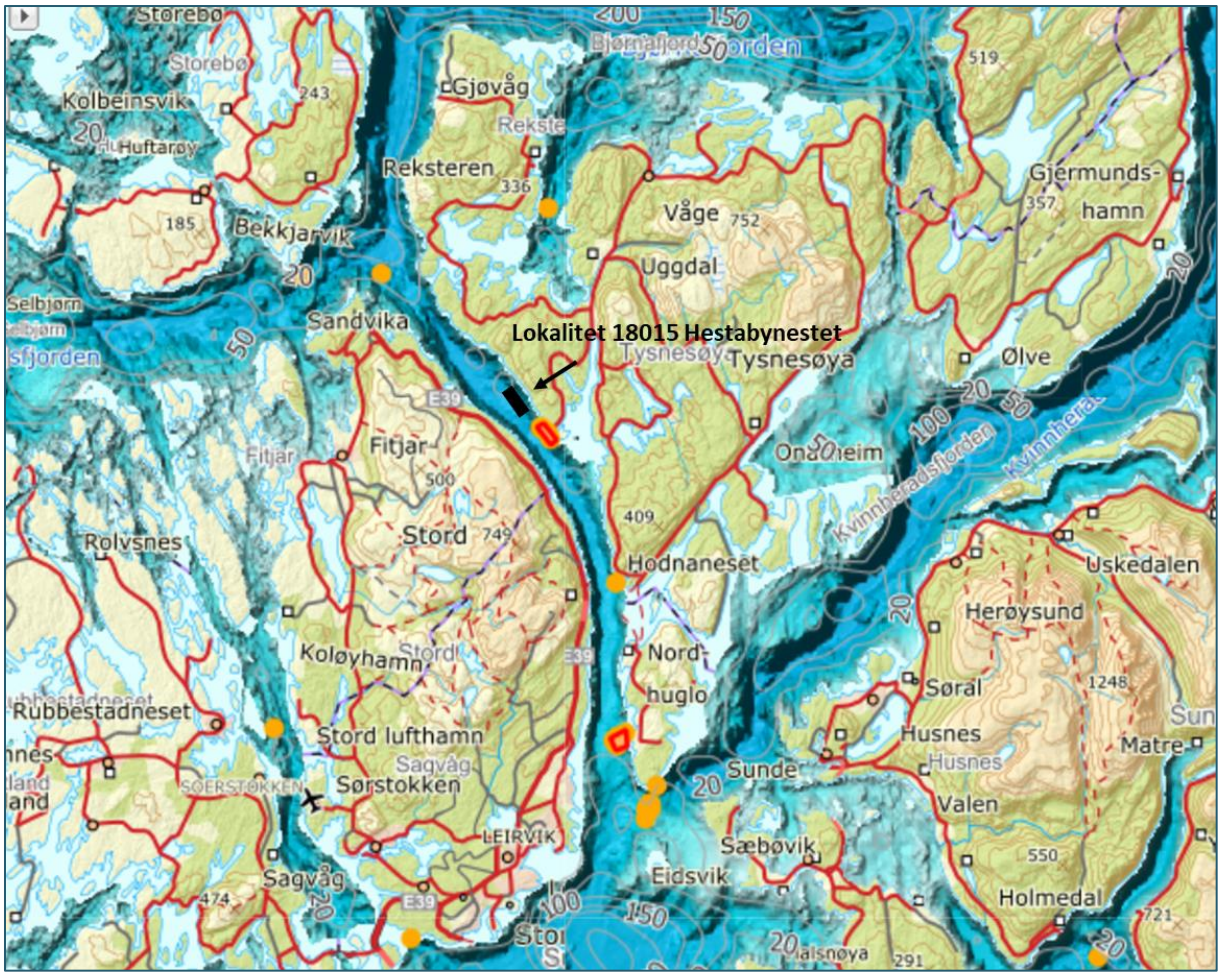
[9] Mareano. Kart over registrerte korallforekomster. Hentet 23.11.2020 fra: www.mareano.no

[10] V. Husa, T. Kutti, E. S. Grefsrud, A.-L. Agnalt, Ø. Karlsen, R. Bannister, O. Samuelsen og B.E. Grøsvik 2016. Effekter av utslipp fra akvakultur på spesielle marine naturtyper, rødlista habitat og arter. Kunnskapsstatus. Rapport fra Havforskningen nr. 8-2016, 52 sider.

[11] T. Kutti og V. Husa 2020. Forslag til metode for kartlegging av korall og svamp ved nye akvakulturanlegg. Rapport fra Havforskningen nr. 2020-43, ISSN:1893-4536. 52 sider.

[12] Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av marint biologisk mangfold. DN Håndbok 19-2001 Revidert 2007. 51 sider.

[13] Oslo-Paris konvensjonen/Ospar Comission. Konvesjonen om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhavets. Liste over truede eller reduserte arter og habitater. Hentet 23.11.2020 fra: www.ospar.org

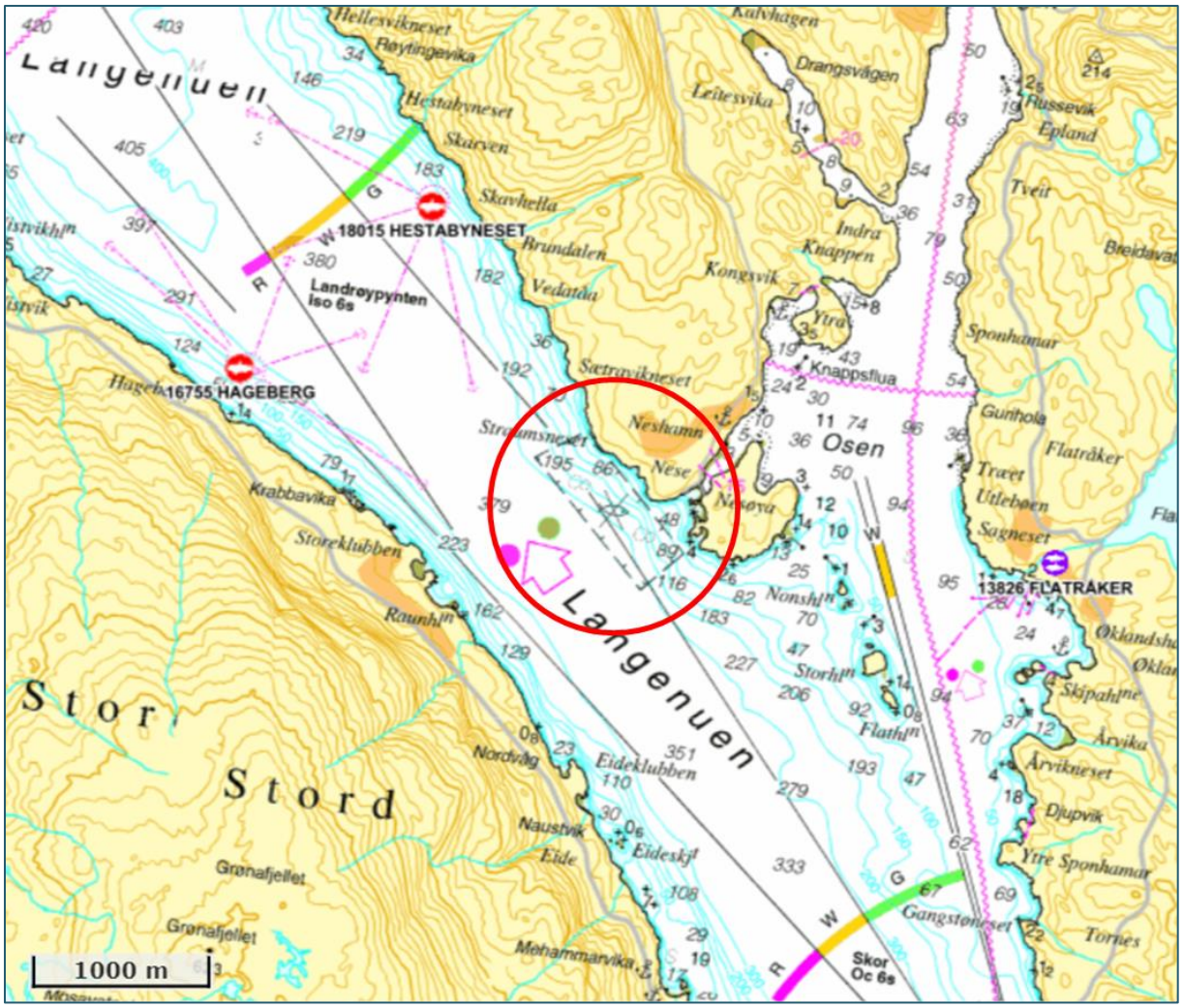

Figur 2. *Oversiktskart over registrerte korallrev (oransje og røde felt) i Langenuen. Registreringer med rød markering er vernet. Lokaliteten Hestabyneset er vist med svart. Kilde: www.mareano.no.*

I en nylig utgitt rapport med forslag til kartleggingsmetode av korall og svamp ved etablering av nye akvakulturanlegg, anbefales det at man kartlegger bunnen under det planlagte anlegget, og minst 1 km ut fra anleggets ytterpunkt i de to dominerende strømretningene, der det er mulig[11]. Omtrent 1,2 km fra lokaliteten Hestabyneset er det registrert tre korallkolonier ved Straumsneset som er vernet for bunntråling og fiske med line, garn og teiner (**figur 3**)[11]. Korallrevene ved Straumsneset har flere registrerte korallarter og beskrives som store veggrev[11]. I Langenuen finnes det store forekomster av sikksakkorall (*Madrepora oculata*) og øyekorall *L. pertusa* ved Straumsneset. Disse artene er tilpasset et miljø med lav tilgang på mat, og kan bli negativt påvirket ved større tilførsel av organiske partikler fra oppdrettsanlegg[10,11]. I 2013 ble det utført strømmålinger på lokaliteten Hestabyneset som viser at hovedstrømmen på 90 og 140 m dyp går i retning mot de tre registrerte korallkoloniene[14]. Disse dataene bør tolkes med forsiktighet da målingene kun er basert på én måneds overvåking. Hvis det senere søkes om utvidelse av anleggskonfigurasjonen og merdene plasseres nærmere korallrevene vil påvirkningen antas å bli enda større.

Lokaliteten 16755 Hageberg lokalisert 1,4 km fra korallrevene fra Straumneset vil også bidra med tilførsel av organisk materiale mot korallrevene, gitt at strømforholdene er tilsvarende som på Hestabyneset (**figur 3**). Dette bør også være med i vurderingen av tiltaket.

[14] Furset T. T. 2014. Straummåling ved oppdrettslokaliteten Hestabyneset i Tysnes kommune, hausten 2013. Rådgivende Biologer AS, rapport 1837, 39 sider.

Figur 3. *Lokalisering av vernet område fremvist med rød ring. Lokaliteten 18015 Hestabyneset ligger ca. 1,2 km fra det vernede området (målt fra ytterste merd). Kilde: https://yggdrasil.fiskeridir.no/*

Oppsummering

Økning av MTB fra 3120 til 3900 tonn på lokaliteten Hestabyneset vil gi økt smittepress av lakselus for utvandrende laksesmolt fra Hardangerfjorden. Driftsendringen på lokaliteten Hestabyneset kan også gi en større negativ påvirkning for korallrevene i Langenuen. Risikoen for at utslippene kan skade de registrerte korallforekomstene på sikt gir grunn til å være føre-var, da man vet lite om hvor viktig korallene er for det lokale biologiske mangfoldet. Hensyn til forekomst av den verdifulle naturtypen korallrev og de sårbare laksebestandene i Hardangerfjorden bør forvaltes etter føre-var-prinsippet i § 9 i Naturmangfoldloven. Forumet oppfordrer derfor kommunen til å avslå søknaden om flytting av biomasse til lokaliteten Hestabyneset.

Oppdrettsnæringen har potensiale til å bli en bærekraftig næring i fremtiden, men forutsetningen er at næringen investerer i lukkede anlegg som vil forhindre forurensing, spredning av lakselus og rømming av oppdrettsfisk. Teknologien for lukkede oppdrettsanlegg er allerede god nok til en omlegging til lukkede oppdrettsanlegg. Vi vil derfor oppfordre oppdretterne til å endre driften over til lukkede anlegg, dette vil forhindre mange av de negative effektene fra virksomheten.

Vennlig hilsen,

Forum for natur og friluftsliv Hordaland

v/koordinator Silje Elvatun Sikveland

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland *er et samarbeidsforum for natur- og friluftsorganisasjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftsinteressene i regionen. Per i dag er det elleve organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Norsk Ornitologisk Forening Hordaland fylkeslag, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 40.000 medlemmer i det tidligere fylket Hordaland.*